

Bryggeriklubbens medlemsblad

3
2022

Bryggeriklubben
40 år

Bryggeriklubben

Föreningen för samlare och bryggeriintresserade

Klubben bildades 1982 och består av personer bosatta i Norden med ett aktivt intresse för bryggeriindustrin

Styrelse

Ordförande: Magnus Karlsson
Kanonvägen 7, 792 96 Våmhus
Tel: 070-33 07 026

Kassör: Per-Olof Ström
Trandaredsgatan 99, 507 61 Borås
Tel: 033-15 52 23, 070-212 52 23

Sekreterare: Claes Svensson
Ekedalsvägen 119, 177 59 Järfälla
Tel: 070-445 24 58

Ledamot: Anders Forsell
Skogsmossen 434, 732 72 Fellingsbro
Tel: 070-720 74 90

Webbredaktör: Ingmar Strannevik
Bräckan 1, Tomten, 458 97 Högsäter
Tel: 0768 – 66 12 25

Kontakta styrelsen:
info@bryggeriklubben.se
Webbplats: www.bryggeriklubben.se
Bankgiro: 5304-6942
Kontonummer (Swedbank):
8032-5, 4067844-3
SE77 8000 0803 2500 4067 8443 SWEDSESS

Framsidan:
Oppigårds bryggeri.

Foto: Anders Forsell

Medlemsavgift 2022:

Medlem 250 kr/år

Medlem inkl etikettutskick
400 kr/år

Stödjande medlem 200 kr/år

Sponsor 300 kr/år

Medlemsbladet
utkommer med
fyra nummer per år.

Manusstopp:
1/2, 1/5, 1/8 och 1/11

Redaktör: Anders Forsell

Samlarklubbar i Världen

Det är inte bara Bryggeriklubben som firar i år. Även vår broderklubb CELCE, den spanska samlarklubben firar 35-årsjubileum.

Club Español de Coleccionismo Cerveceo som den heter egentligen grundades alltså 1987 och har förnärvarande ca 400 medlemmar, mest i Spanien och Portugal, men också från resten av Europa och Amerika. Medlemmarna samlar bl a på etiketter, burkar, flaskor, underlägg och övrig bryggerireklam. De ger ut ett välmatat magasin på ca 72 sidor ca 4 gånger per år (där ligger vi i lä). De publicerar artiklar om olika samlarobjekt och bilder på utskick av både etiketter, burkar, underlägg och kapsyler.

Medlemmarna betalar medlemsavgift plus en avgift för det utskick som de är intresserade av.

De organiserar 2 stora samlarmöten på olika ställen i Spanien, senast i Sevilla, men också mindre lokala samlarträffar vilka alla brukar vara välbesökta. Är du intresserad av att vara med? Besök celce.org för att läsa mer.

Returflaskan

Om du googlar på nätet för att leta efter bryggerirelaterade historier från Östergötland kan du ha tur och hitta en sida som handlar om Per Henriksson från Linköping. En del av er känner säkert till honom och hans specialintresse för den svenska returflaskan på 33 cl.

Han började med att samla på flaskor från olika glasbruk och fortsatte med att skriva en bok om ämnet. Redan på 1880-talet standardiserades ölflaskan i Sverige och på glaset angavs en bokstav från vilket bruk den härstammade från. Varje glasbruk hade sin märkning och så är det fortfarande, även fast det bara är i Limnared som det tillverkas returglas nu för tiden. Dagens flaskor maskinblåser man, men det kanske är de handblåsta som är mest värdefulla. Hursomhelst så har returflaskan sett likadan ut sedan 1930-talet vilket är unikt för en förpackning inom vilket område som helst. Trots ett långt liv så är det nuförtiden endast ett fåtal procent av all öl som tappas på returflaskan, de flesta kör med engångsglas eller burk. I alla fall så kan du läsa om all den här historien i Pers bok som förövrigt krävde sin tid och efterforskning att författa. Dessutom letar han fortfarande efter fakta och information om t ex tyska och nederländska bryggerier som använde svenska returglas för sin export till Sverige.

Hur började då detta intresse från Pers sida?

Jo, när han som grabb samlade pantflaskor noterade han att några var tjockare än de moderna och hade andra märkningar och dessa behöll han. Detta var i slutet av 1970- och början 1980-talet när man stundom träffade på flaskor från 1930- eller 1940-talet i cirkulation (man kan det fortfarande, men det är extremt sällsynt).

Han samlar även på andra äldre flaskor, men har flest av dessa 33 cl med mynning för kapsyler.

Per berättar att knoppflaskan har ju tidigare noggrant dokumenterats av Lars Sahlin, vilket många av er säkert känner till, även den modernare efterföljaren förtjänar samma uppmärksamhet. Därför så samlade Per på sig så mycket fakta som möjligt om modellen. Det var också lite för att uppmärksamma att flasktypen använts under så många år och det vore synd om den försvann helt i dessa tider då "cirkulär ekonomi" ju är i ropet.

Nu är den 5:e upplagan tryckt och om du är intresserad av att läsa boken så kan du skicka ett e-post till Per på:

standard33cl@gmail.com.

Boken kostar 166 kr inklusive frakt.

En flaska Foster's Export i svensk returglas.

Bryggerier i Östergötland

I Östergötland har det funnits bryggeriverksamhet under många år. Just bryggerier och Norrköping har en lång historia tillsammans.

Den sträcker sig tillbaka till slutet av 1750-talet och kvarteret Höjden, där bryggaren Georg Langhammar etablerade ett bryggeri, vilket i sin tur gav Bryggaregatan dess namn. Det var först under 1800-talets senare del en stolt bryggeristad med fem lokala bryggerier växte fram, där Norrköpings Bryggeribolag var först och störst. Det grundades på 1850-talet och blev snabbt en framgång tack vare sitt bayerska öl, som var unikt i Norrköping.

En bryggare vid namn Johan Erik Blomberg, som tidigare hade startat ett svagdricksbryggeri vid Slottsgatan i närheten av Norr Tull, introducerade det nya ölet och byggde också sitt nya bryggeri längs Garveragatan i kvarteret Busken och granne med Norrköpings Bomullsväveri.

Det var början på storhetstiden med bryggerierna Nyströms, som låg mitt emot Strömsolmen, Anderssons vid Slottsgatan, CV Bergsmans vid S:t Persgatan i kvarteret Höjden och Carl Fredriks vid Bredgatan.

Norrköpings Bryggeribolag levererade sin bayerska öl till många städer runt om i landet och satsade på en export till Sydamerika, men det blev ingen succé.

I takt med tiden och åren samlades de fem bryggerierna under ett och samma tak i Norrköpings Förenade Bryggerier, som bildades 1912. Det var dock början på slutet av bryggeriets historia i Norrköping, när flera lades ner och all verksamhet, i mitten av 1950-talet, koncentrerades till Garvaregatan. Där tillver-

kade man ett tiotal ölsorter och 20-talet olika läskedrycker, men några år in på 1970-talet var en era över.

Norrköpings förenade bryggerier

Konkurrensen från storstädernas stora bryggerier blev för stor.

Bryggeriet lades ner i början av 1970-talet och området huserar numera bostäder istället.

Vanligen fick dock kvinnliga utövare dispens att bedriva yrket utanför skräet, som borgmästardöttrarna Maria och Rebecka Schenling, som 1793-98 drev krog i S:t Per nr 45 i Linköping.

I den andra stora staden i Östergötland, Linköping, bedrevs det också en aktiv bryggeriverksamhet. Bl a anlades Brogrens bryggeri av apotekaren LT Brogren redan 1865. Av olika ekonomiska anledningar bytte bryggeriet både namn och ägare flertalet gånger, men familjen Brogren var ändå med och rörde i pannorna. Sonen, Jon Brogren, som redan vid 16 års ål-

der hade bestämt sig för att bli bryggmästare till yrket fick en gedigen utbildning på bl a Hamburgerbryggeriet i Stockholm, men också på flera stora bryggerier i Berlin, München och Wien. Redan som 19-åring var han klar bryggmästare, dock var yrket tufft för ynglingen som inte maktade med slitet mer än bara några år. Han blev disponent och systersonen till LT Brogren tog över bryggerimästarrollen som efter en liknande utbildning som sin kusin styrde skeppet fram till några år efter sekelskiftet. Disponenten Jon Berggren gifte sig med Hulda som var dotter till LT Larsson som drev Larssons bryggeri också beläget i Linköping, vilket gjorde att det blev ganska naturligt att en sammanslagning så småningom skulle ske. 1

914 slogs nämligen de båda bryggerierna ihop med Linköpings bryggeri och bildade Linköpings förenade bryggerier och all verksamhet förlades till Brogrens bryggeri vid Stångebrolyckorna. Fusionen varade dock bara några år och det Nya Centralbryggeriet bildades 1920. Gruppen bestod av en mängd mindre och medelstora bryggerier i bl a Falerum, Hultsfred, Högsby, Kisa, Linköping, Mariannelund, Maspelösa, Mjölby, Motala, Oskarshamn, Vadstena och Vimmerby, det sistnämnda var huvudbryggeriet. Delar av bryggerierna lades efter hand ner, och flera av dem köptes 1954 upp av Stockholms Brygge-

rier och gick därmed upp i Pripps tio år senare. Centralbryggeriet i Linköping, beläget på tomten där numera hotell Scandic City ligger, lades ner 1971.

Tilläggas kan att kapsylerna till ölflaskorna gjordes på ALKA-fabriken. Bakom företagsnamnet AB Aluminiumkapslar döljer sig en världsprodukt. Mannen bakom den så kallade ALKA-maskinen var den från Rystad bördiga Josef Jonsson. Allt började egentligen när han med kompanjonen Georg Hultner anlade Borensbergs glasbruk år 1900. Brukets huvudsakliga produkt var glasflaskor och det var inom denna produktion som Josef Jonsson utvecklade sina första patenterade uppfinningar. År 1906 startade han ensam Svenska Patentkorkfabriken. Verksamheten flyttades året därpå till Drottninggatan 22. Här kom han att utveckla maskiner för tillslutning av flaskor. Efterhand maskinerna förfinades växte rörelsen och på Baltiska mässa i Stockholm 1925 kunde han presentera en första helautomatisk tillslutningsmaskin. Själva kapseln var av aluminium försedd med en tunn korkskiva. ALKA-systemet var fött och namnet tillkom av AL i aluminium och KA i kapsel. Den stora succén fick till följd att Patentkorkfabriken ombildades till AB ALKA Aluminiumkapslar 1933.

Samlarprofilen

Medlemsprofil nr 6

Nu har vi kommit till vårt dejliga grannland i söder, Danmark. Vi får lära känna en mycket erfaren samlare som hållit på sedan 1958. För att gnugga våra geniknölarna lite extra så tar vi det på dansk.

Vad heter du?

Jeg hedder Jan Andersen

til rundvisning, og dengang fik børn altid et sæt etiketter med hjen som reklame.

Hur länge har du varit medlem i Bryggeriklubben?

Søren Borgstrøm opfordrede mig for mange år siden til at være med i Bryggeriklubben. Det er omkring 10 år sedan.

Vilka är dina samlarintresset?

Jeg samler øletiketter fra hele verden og har været oppe på næsten 400.000 olika etiketter uden halse og bagsider.

Vilket samlarobjekt är din ögonsten?

Jeg har mange, men en af dem er den gamle etiket fra det lille bryggeri i Hyllede (1936-1939), som har en historie næsten parallel med Carlsberg. Faderen ejede Kongsted Bryggeri og skulle have en brygger til at overtage driften. Han valgte ikke sin søn, som blev meget vred og startede sit eget bryggeri i protest mod sin far kun 3 km fra faderens bryggeri! Han måtte dreje nøglen om efter 3 år og der findes kun denne type etiket fra bryggeriet.

Var bor du?

Jeg bor i Hvidovre, som ligger ca 10 km fra Københavns centrum

Hur länge har du samlat på breweriana?

Jeg har samlet siden 1958

Varför startade du med samlandet?

Jeg var med en kompis på bryggeriet Stjernen

Bästa samlarminne?

Bedste samlerminde? Der er mange gennem i langt liv, jeg fylder 76 år i december, og jeg har altid sat stor pris på at være sammen med andre samlere. Et af de gode minder var et samlermøde i Polen med 1500 samlere, hvor jeg byttede med 8 andre samlere på samme tid. Det var helt vanvittigt!

Hur mycket tid lägger du ner på ditt samlande?

Det er meget forskelligt. Nogle veckor bruger jeg bare 5 timer, andre veckor kanske 15-20 timer

Vad är det bästa respektive det svåraste med att samla breweriana?

Det bedste er al den kontakt man får til andre samlere, det værste er at komme for sent til et bryggeri, som lige har sendt mange tusinde etiketter væk som affald!

Vilka 3 favoritdrycker tar du med dig till en öde ö?

Det skulle helt klart være en dobbelbock, en trippel og en Barley Wine, så jeg kunne sidde og nyde den gode eftersmag af øllen!

Vilket är ditt bästa råd till andra samlare?

Begræns samlingen til et land, en verdensdel eller flere lande for eksempel Skandinavien. Få et godt netværk og besøg nogle byttemøder.

Vi tackar Jan för de generösa svaren och samtidigt ser vi fram emot nästa nummers medlemsprofil. Kanske är det du, vem vet?